

به نام خداوند جان و خرد

ادبیات فارسی آسان (۲)

(سال دوم آموزش متوسطه)

مؤلف: زینب یزدانی

انتشارات تیرگان

مدرسنامه: یزدانی، زینب

عنوان و نام پدیدآور: ادبیات فارسی آسان (۲) (سال دوم آموزش

متوسطه) مؤلف: زینب یزدانی.

مشخصات نشر: تهران: تیرگان، ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری: ۳۰۴ ص

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۳۳۰-۵۸-۸

پادداشت: ولژه نامه.

پادداشت: کتابنامه.

موضوع: ادبیات فارسی -- راهنمای آموزشی (متوسطه)

رده بندی کنگره: ۱۳۹۰ ۴۳ الف ۳۴ ی ۳۳۱/۱ PIR

رده بندی دیویی: ۸۵۰/۷۶

شماره کتابشناسی ملی: ۲۴۱۹۱۹۹



انتشارات تیرگان

تهران، صندوق پستی: ۱۱۴-۱۷۱۸۵، تلفن: ۷۷۵۱۵۷۳۱ و ۰۹۱۲۶۱۱۵۱۲

www.tirgan.persianbook.net

ادبیات فارسی آسان (۲)

(سال دوم آموزش متوسطه)

زیر نظر دبیران برگزیده کشور

مؤلف: زینب یزدانی

طراح جلد: فروغ بیژن

لیتوگرافی: صدف • چاپخانه گلرنگ • صحافی: یگانه

نوبت چاپ نخست: ۱۳۹۰ • شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

قیمت: ۷۰۰۰ تومان • شماره نشر: ۱۷۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۳۳۰-۵۸-۸

© حق چاپ: ۱۳۹۰، انتشارات تیرگان

فهرست

۷	پیش‌گفتار
۹	درس اول: الهی
۱۲	- همای رحمت
۱۹	بیاموزیم (۱): تلمیح
۲۱	فصل اول: انواع ادبی (۱)
۲۱	درس دوم: ادبیات حماسی
۲۲	- رستم و اشکبوس
۳۵	بیاموزیم (۲): واج‌آرایی
۳۷	درس سوم: حماسه‌ی مصنوع
۳۷	- حمله‌ی حیدری
۴۸	درس چهارم: ادبیات نمایشی
۴۹	- بچه‌های آسمان
۶۲	فصل دوم: ادبیات داستانی معاصر
۶۴	درس پنجم: کباب‌غاز
۸۲	بیاموزیم (۳): کنایه
۸۴	درس ششم: گیله‌مرد
۹۹	درس هفتم: سووشون
۱۱۰	شعر حفظی: آواز عشق
۱۱۱	فصل سوم: ادبیات پایداری
۱۱۳	درس هشتم: کلبه‌ی عموم
۱۲۱	- تو را می‌خوانم

۱۲۴	درس نهم: در بیابان‌های تبعید
۱۲۹	- از یک انسان
۱۳۳	شعر حفظی: خیم نیشابوری
۱۳۴	فصل چهارم: ادبیات جهان
۱۳۵	درس دهم: دخترک بینوا
۱۴۳	درس یازدهم: مانده‌های زمینی
۱۴۷	فصل پنجم: انواع ادبی (۲)
۱۴۸	درس دوازدهم: در آرزوی تو باشم
۱۵۰	- دل می‌رود ز دستم
۱۵۵	بیاموزیم (۴): ایهام
۱۵۸	درس سیزدهم: ادبیات تعلیمی
۱۵۸	- باغ عشق
۱۶۵	- پیدای پنهان
۱۶۶	بیاموزیم (۵): قصیده
۱۶۹	فصل ششم: فرهنگ و هنر
۱۶۹	درس چهاردهم: تربیت انسانی و سنت ملی ما
۱۷۵	درس پانزدهم: جلوه‌های هنر در اصفهان
۱۸۰	درس شانزدهم: خسرو
۱۹۱	- مایع حرف شویی
۱۹۶	بیاموزیم (۶): طنز
۱۹۷	شعر حفظی: پشت دریاها
۱۹۹	فصل هفتم: ادبیات دوران جدید (شعر)
۲۰۱	درس هفدهم: داروگ
۲۰۴	- باغ من
۲۰۷	- انتظار
۲۰۹	بیاموزیم (۷): متناقض‌نما
۲۱۲	درس هجدهم: سفر به خیر
۲۱۴	- در سایه سار نخل ولایت
۲۲۶	درس نوزدهم: حدیث جوانی

۲۳۰	- در کوچه سار شب
۲۳۵	فصل هشتم: سفرنامه، حسب حال و زندگی نامه
۲۳۶	درس بیستم: مدرسه‌ی امام شوشتری
۲۳۹	- به سوی تخت جمشید
۲۴۸	درس بیست و یکم: خاطرات اعتمادالسلطنه
۲۵۵	- آن روزها
۲۶۳	درس بیست و دوم: شخصی به هزار غم گرفتارم
۲۶۸	- طرحی از یک زندگی
۲۷۴	بیاموزیم (۸): حبشیه
۲۷۶	شعر حفظی: شور عشق
۲۷۷	فصل نهم: ادبیات فارسی برون مرزی
۲۷۹	درس بیست و سوم: چند تک بیت
۲۸۴	بیاموزیم (۹): اسلوب معادله
۲۸۶	درس بیست و چهارم: مسافر
۲۸۹	- ریشه‌ی پیوند
۲۹۲	مناجات
۲۹۳	فهرست واژگان دشوار متن
۲۹۸	فهرست نام‌های کسان، جای‌ها و کتاب‌ها

پیش گفتار

همه‌ی ما براین باوریم که امروزه برای دستیابی به اهداف آرمانی آموزش زبان و ادبیات فارسی می‌بایست از تازه‌ترین شیوه‌های تدریس بهره بگیریم و آن را به بهترین شکل در محیط‌های آموزشی ارائه دهیم. ایجاد انگیزه و علاقه در میان دانش‌آموزان به خودی خود شکل نمی‌گیرد. استفاده از شیوه‌های سنتی و تک‌بعدی نیز نه تنها باعث انگیزه و علاقه نمی‌شود که در بیش‌تر مواقع منجر به دلزدگی و بی‌زاری دانش‌آموزان از این درس می‌شود.

شاید بهترین راه برای ایجاد انگیزه و علاقه در میان دانش‌آموزان، بهره‌گیری از شیوه‌های تدریس فعال چون بحث گروهی، بهره‌گیری از وسایل و ابزارهای کمک‌آموزشی مانند تصویر، فیلم، نوار صوتی و... است.

بسیاری از معلمان گریخته‌ی ما علاقه‌ی زیادی به تدریس به شیوه‌های نوین دارند، چون برای این عزیزان انتقال مفاهیم عمیق و ژرف درس و دستیابی دانش‌آموزان به یادگیری پایدار از مهم‌ترین اهداف آموزشی‌شان می‌باشد. با این وجود به دلیل حجم زیاد کتاب و فرصت کمی که در اختیارشان گذاشته شده است، قادر به بهره‌گیری از تدریس به شیوه‌های نوین نیستند و همین امر باعث می‌شود که هم معلم به دلیل متکلم و حده بودن و یکنواختی تدریس و هم دانش‌آموزان به دلیل حجم زیاد مطالب بیان شده در کلاس بدون هیچ‌گونه فعالیت فکری و نظرخواهی از آن‌ها از درس ادبیات فارسی خسته و دلزده شوند و از دستیابی به اهداف مهم و اصلی آموزش زبان و ادبیات فارسی فرسنگ‌ها دور گردند.

کتاب «ادبیات فارسی آسان» در واقع به منظور برطرف کردن این مشکل اساسی تألیف شده است تا از این طریق مسایل مهم و زیربنایی درس ادبیات فارسی در کلاس بیش‌تر مورد توجه قرار گیرد و دانش‌آموزان تنها به فکر نکته‌برداری و نوشتن بدون اندیشه نباشند، بلکه در پرسش و پاسخ و بحث گروهی شرکت کرده و از لحاظ مفهومی و محتوایی درس را در کلاس یاد بگیرند و از مطالب آن لذت ببرند.

برای تألیف این کتاب، در آغاز قسمتی از متن اصلی درس آورده شده است. بعد از آن معنی واژگانی که به نظر کمی مشکل و ناشناخته است، بیان می‌شود. «آرایه‌های ادبی و نکات مهم» بخش بعدی کتاب است. البته در این بخش با توجه به میزان و اهمیت آرایه‌های ادبی و نکات مهمی که در یک بیت یا عبارت وجود دارد، جای خالی به صورت نقطه‌چین در نظر گرفته شده است. آرایه‌های ادبی و همچنین محتوا و درون‌مایه از جمله موضوعاتی است که نیاز به بحث گروهی و توضیحات تکمیلی و تشریحی معلمان بزرگوار دارد. اگر در این قسمت نظر دانش‌آموزان به صورت پرسش و

پاسخ یا بحث گروهی خواسته شود، در یادگیری پایدار نقش مؤثری خواهد داشت.

متأسفانه به دلیل کمی وقت، همکاران محترم نمی‌توانند در بیش‌تر مواقع در مورد آرایه‌های ادبی و محتوا و درون‌مایه‌ی سروده‌ها و عبارات به دانش‌آموزان مجال اظهارنظر بدهند، اما با بهره‌گیری از کتاب «ادبیات فارسی آسان» می‌توان تا حدود زیادی این مشکل را برطرف کرد. از طرف دیگر به خاطر تجربه‌ی تدریسی که در مدارس داشته‌ام، به این نتیجه دست یافته‌ام که اگر مطالب درسی یک کتاب به‌صورت کامل در کتاب کار بیان شود، دانش‌آموزان در کلاس به درس و توضیحات معلم توجهی نمی‌کنند. چون فکر می‌کنند همه‌ی مطالب در کتاب کار گفته شده و اگر هم در کلاس گوش نکنند، می‌توانند در خانه از کتاب کار استفاده کنند. حتی بارها مشاهده کرده‌ام به دلیل اطمینان از این موضوع که در کتاب کار همه‌ی نکات بیان شده، آن کتاب را با خود به مدرسه نیاورده‌اند. برای همین سعی کرده‌ام قسمتی از مطالب اصلی و مهم ادبیات فارسی را که همان آرایه‌های ادبی و نکات مهم است، ارائه ندهم تا دانش‌آموزان حتماً کتاب کار را با خود بیاورند و بخشی از درس را با اظهارنظر و بحث و گفت‌وگوی کلاسی بین خود بیاموزند.

«معنی» بخش آخر هر قسمت را تشکیل می‌دهد. در این قسمت معنی تمام ابیاتی که مورد پرسش قرار می‌گیرد، به زبانی ساده و کامل بیان می‌شود. هم‌چنین معنی بعضی از درس‌هایی که به نظر است و درک آن برای دانش‌آموزان سخت به نظر می‌رسد، آورده شده است.

در پایان هر درس، خودآزمایی به همراه پاسخ آن گفته شده است. البته همکاران ارجمند می‌توانند علاوه بر پاسخ‌های داده شده، نظرات خود را بیان کنند. لازم به ذکر است تمام مطالب کتاب اصلی، در این کتاب کار آورده شده است، حتی بخش «آورده‌اند که...»، «واژه‌نامه»، «فهرست نام‌های کسان، جای‌ها و کتاب‌ها» و... که نیاز به تدریس در کلاس ندارد، آمده است. بنابراین هیچ نیازی به آوردن کتاب اصلی یا مراجعه به آن در بین دانش‌آموزان نیست و همین کتاب همه‌ی مطالب را به طور کامل دربرمی‌گیرد.

امیدوارم با تألیف این کتاب، توانسته باشم راه را برای دستیابی همکاران بزرگوار به شیوه‌های تدریس نوین و برتر در درس ادبیات فارسی و ایجاد انگیزه و علاقه در میان دانش‌آموزان گشوده باشم و هم‌چنین نگاه دانش‌آموزان را به این درس به عنوان درسی دلپذیر و دلچسب نه درسی ملال‌انگیز و خستگی‌آور تغییر داده باشم.

هرچند این اثر، سرشار از کمی‌ها و کاستی‌هاست، اما از معلمان فرهیخته و ادب‌پرور انتظار دارم که بر ما منت بگذارند و آن کمی‌ها و کاستی‌ها را به ما گوشزد کنند تا از این طریق آن‌ها را برطرف کنیم.

باسپاس

مؤلف